ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp

Teie 11.05.2026

Meie 29.06.2026 nr

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspektsioon (AKI) sai Teie pöördumise seoses maksehäireregistris võlaandmete avaldamisega. Soovite AKI seisukohta selle kohta, milline peab olema võlausaldaja teavituse selgus ja läbipaistvus enne inimese maksehäire avaldamist krediidiinfo registris, eelkõige kas inimesele peab olema arusaadav avaldamise aeg, võlapäevade arv või konkreetne avaldamiskuupäev. Teie hinnangul ei olnud Teile saadetud teavitustest piisavalt selge, kui kaugel võlahalduse protsess oli, millal maksehäire automaatselt avaldatakse ning kas enne avaldamist saadetakse veel täiendav hoiatus.

Esmalt selgitame, et AKI-l on kohustus anda õigusalaseid selgitusi inspektsiooni tegevuse aluseks olevate õigusaktide ja asutuse pädevuse kohta. AKI ei anna selgitustaotlusele vastates konkreetsele olukorrale siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses.

Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) kohaselt peab igasuguseks isikuandmete töötlemiseks olema õiguslik alus ning töötlemine peab olema seaduslik, õiglane ja läbipaistev. Läbipaistvuse põhimõte tähendab, et inimesele antav teave peab olema kokkuvõtlik, selge, arusaadav ja lihtsasti kättesaadav ning sõnastatud selges ja lihtsas keeles. Inimene peab saadud teabe põhjal mõistma, miks ja kuidas tema andmeid töödeldakse ning millised tagajärjed võivad andmetöötlusega kaasneda.

Isikuandmete töötlemise põhimõtete kohta saab täpsemat teavet siit Andmetöötluse põhimõtted | Andmekaitse Inspektsioon.

Inimese teavitamist isikuandmete, antud juhul võlaandmete, töötlemisest reguleerivad IKÜM artiklid 12–14. Maksehäirete avaldamisel tuleb üldjuhul lähtuda eeskätt IKÜM artiklist 14, sest võlaandmeid ei koguta tavaliselt inimeselt endalt, vaid need saadakse võlausaldajalt. Võlaandmete avaldamisel tuleb inimesele anda piisav teave selle kohta, kes tema andmeid töötleb, mis eesmärgil ja õiguslikul alusel seda tehakse, milliseid andmeid avaldatakse, kellele andmeid edastatakse ning millised õigused inimesel oma andmete suhtes on. Teave peab olema inimesele lihtsasti leitav ja arusaadav.[1]

Teave võlaandmete avaldamise tingimuste kohta tuleb inimesele edastada mõistliku aja jooksul, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul pärast isikuandmete saamist. Kui isikuandmeid kavatsetakse avaldada teisele vastuvõtjale, tuleb teave anda hiljemalt andmete esimese avaldamise ajal.

[1] IKÜM artiklites 13 ja 14 on välja toodud, mida peab inimesele antav teave minimaalselt sisaldama.

Maksehäireregister võib jätta võlgniku aktiivselt teavitamata üksnes piiratud juhtudel, eelkõige siis, kui inimesel on see teave juba olemas või kui teabe esitamine on võimatu või eeldaks ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Näiteks võib maksehäireregister jätta võlgniku eraldi teavitamata juhul, kui võlausaldaja on inimest juba nõuetekohaselt teavitanud, andnud talle teabe selle kohta, millisele maksehäireregistrile andmed edastatakse, ning teinud talle kättesaadavaks ka vastava registri andmekaitsetingimused.[2]

Võlausaldaja peab enne maksehäireregistrile konkreetse võlgnevuse edastamist võlgnikku teavitama. Kui võlausaldaja ise võlgnikku ei teavita, on võlgnevuse andmete saamisel teavitamiskohustus maksehäireregistril.[3]

Küsimusele, kas inimesele peab olema üheselt arusaadav, millisel kuupäeval maksehäire avaldatakse, vastame, et seadus ei näe otsesõnu ette kohustust kuvada alati jooksvat võlapäevade arvu või konkreetset kalendrikuupäeva. Samas peab teave olema piisavalt selge, et keskmine inimene saaks aru, millal ja millistel tingimustel andmed avaldatakse. See tähendab, et teavitusest peab olema selge vähemalt see, millise võlgnevusega on tegemist, millisele maksehäireregistrile andmed edastatakse, millal võib avaldamine toimuda ning millistest tingimustest avaldamine sõltub.

Kohtupraktikas on leitud, et teavitus võib olla piisav ka siis, kui selles ei ole eraldi välja toodud konkreetset avaldamiskuupäeva või jooksvat võlapäevade arvu, kuid teavitusest nähtub võlgnevuse summa, maksehäireregistri pidaja ja avaldamise tingimus, näiteks et info avaldatakse juhul, kui võlgnevuse aeg ületab 45 päeva ja võlasumma on vähemalt 30 eurot. Sellisel juhul peab inimesel olema võimalik olemasolevate andmete põhjal mõista ja ette näha, millal maksehäire avaldamine võib toimuda. Samas on kohus märkinud ka seda, et andmetöötluse kohta antav teave võib olla üksikasjalikum.

Maksehäire avaldamisest teavitamise eesmärk ei ole anda inimesele tingimata täiendavat maksetähtaega, vaid tagada, et inimene oleks teadlik kavandatavast andmetöötlusest ja saaks vajaduse korral kasutada IKÜM-ist tulenevaid õigusi. Nende hulka kuuluvad muu hulgas õigus andmetega tutvuda, nõuda ebaõigete andmete parandamist, teatud juhtudel andmete kustutamist või töötlemise piiramist ning esitada vastuväide andmete töötlemisele. Kohtupraktikas on rõhutatud, et andmesubjekti õiguste kasutamine peab olema tegelik, mitte üksnes formaalne, ning vastutav töötleja peab aitama kaasa nende õiguste teostamisele (vt erinevate õiguste kohta lähemalt AKI veebilehelt rubriigist Isikuandmed – Inimese õigused).[4]

Seega ei piisa näiteks pelgalt üldsõnalisest viitest andmekaitsetingimustele või muudele makshäire avaldamise tüüptingimustele maksehäire avaldaja teavitamiskohustuse täitmiseks, enne maksehäire avaldamist tuleb vastav teave võlgnikule kättesaadavaks teha koos maksehäire avaldamise teavitusega. Vastasel juhul ei oleks andmetöötlus isikule ettenähtav ega läbipaistev.[5]

Kokkuvõttes peab enne negatiivse krediidiinfo avaldamist olema inimesele arusaadav, et tema võlaandmeid võidakse maksehäirena avaldada, millise konkreetse võlgnevusega seoses seda tehakse, millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil andmeid töödeldakse, millisesse registrisse andmed edastatakse ning millistel tingimustel ja millise aja saabumisel võib avaldamine toimuda. Konkreetse kuupäeva või võlapäevade arvu kuvamine ei ole seadusest tulenev vältimatu nõue, kuid teave peab andma inimesele sisuliselt samaväärse arusaama avaldamise ajast ja tingimustest.

[2] IKÜM artikkel 14.
[3] RKHKo 2-17-1026, punkt 30.
[4] TlnRnKo 3-23-2208, punktid 11-13.
[5] IKÜM artikkel 12.

Andmetöötluse läbipaistvuse tagamisest saab täpsemalt lugeda AKI kodulehe rubriigist Läbipaistvus ehk andmekaitsetingimused | Andmekaitse Inspektsioon.

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

jurist
peadirektori volitusel